FŐVÁROSI KÖRKÉP

Kitüntetések Budapestért

Tisztelet a jó munkának

Minden évben városunk felszabadulásának évfordulóján a Fővárosi Tanács kitünteti azokat, akik legtöbbet tettek Budapestért. Sok lehetőség van, hogy elismerjék a kiváló munkát, s kifejezzék városunk háláját. *Ennek ma legrangosabb módja a Pro Urbe és Pro Arte aranyérem átadása.*

Aligha könnyű megállapítani, hogy ki adta Budapestnek legtöbbet egy év alatt. Ezért a leghelyesebb, ha *az egész életművet* mérlegeli a Fővárosi Tanács, amikor dönt az aranyérmek kiosztásáról — amint ez most is történt.

Mindenki a maga helyén

A színművésznőt ismeri az egész város. Ezrek és ezrek találkoztak vele az első, romjaiból feltámasztott híd avatásán, amikor elszavalta: *„Hazádnak rendületlenül”*. S azóta száz és százezrek láthatták, hallhatták színpadon, mozivásznon, a tévé képernyőjén, vagy gyárak udvarán. Tehetsége, hivatása megkönnyíti, hogy *sokat tegyen Budapestért.*

De adhat-e ugyanannyit a munkás, a tanár? S észreveszik-e a gép, vagy az iskolai padok mellett a helytállást, az átlagnál nagyobb teljesítményt?

A Pro Urbe és a Pro Arte kitüntetések azt fejezik ki, hogy *mindenki a saját helyén elérhet kimagasló eredményeket, ezeket észre kell vennie s az egész fővárosnak meg kell ismernie.* S kifejezik azt is, hogy az ember értékét nem az határozza meg, hogy milyen pályát választott, s hogy mindenütt van mód „kifutásra”.

Alap öt évre

A kitüntetések átadása előtt vitatta meg a Fővárosi Tanács az 1976. évi tervet. A legfontosabb idei feladat — állapították meg —, hogy *jól megalapozzák az ötéves tervet, a minden eddiginél nagyobb fejlesztést.*

Öt év alatt Budapesten annyi új ház épül, hogy mintegy *320—350 ezer ember kaphat lakást.* Ismét egész városrészek nőnek ki a földből, s ahogy jelkép lett Újpalota, vagy Dél-Zugló, ugyanúgy fogalom lesz a kőbányai Újhegy, vagy a békási síkságon épülő esztergomi városkapu.

Gyorsan fejlődik a közlekedés. Sok száz busz érkezik, s megnyílik az észak—déli földalatti vasút három szakasza, *nagy területen megváltozik a forgalom.*

Talán a leglátványosabb változás a városrész-központok kibontakozása lesz. Távol a Belvárostól, az új lakásokkal együtt bölcsődék, óvodák, iskolák, rendelők, boltok, áruházak, művelődési házak egész sora épül fel — megújulnak és megszépülnek az egykori külvárosok, a régi ipari negyedek.

Megbecsülés

Az eddig megtartott vitákon egyöntetűen megállapították: a 71 milliárdból *sokat lehet építeni.* De lehet *többet* és lehet *kevesebbet* is. S hogy minél többet kapjon a főváros, ahhoz két feltételt kell megvalósítani. Az egyik: *mindenütt nagyobb rendet, fegyelmet, jobb és takarékosabb munkát kell elvárni.* A másik: *meg kell oldania a tanácsnak, hogy betöltsék az új helyeket.* A több lakáshoz több *munkás,* a több bölcsődéhez, óvodához több *gondozónő,* a több áruházhoz több *eladó* kell.

Mindez sok, jól megfontolt gazdasági intézkedést kíván. S megköveteli azt is, hogy *mindig észrevegyék a kimagasló teljesítményt, s mindig csak a jó munka legyen a megbecsülés alapja.* Akik pedig hivatást választanak, vagy esetleg foglalkozást cserélnek, azoknak érezniök, tudniok kell: *társadalmunk minden pályát szépnek, hasznosnak, értékesnek tekint,* mindenütt van mód kitűnni. S a főváros elismerése egyformán illeti a *kiváló* szállítómunkást, a *kiváló* tanárt, a *kiváló* művészt.

Aczél Kovách Tamás

ÉLETE VÁROSÁÉ — ARANYÉREM VÁROSÁTÓL

„Nem munkaköre...“

Ma délelőtt villanólámpák kereszttüzében állt, gratulációkat fogadott. Szép nap, egy a tízezernél többből, amelyeken — *Döcher József* gépszállító brigádvezető önvallomása — vele semmi különös nem történt...

Önkéntelenül megkérdezem: *hány kiló?*

— *Kicsit fogytam; most 119 lehetek.*

— És hány kilót emelt, vitt már?

— *A rekord? Három mázsa. Hatan voltunk testvérek, hamar munkába kellett állni.* Apám 40 évig zsákolt a Gizella-malomban: az örökébe léptem. Nyolcvan kilókkal kezdtem... jóleső érzés ha feszülnek az izmok, recsegnek-ropognak az izületek. Amikor olyat csinálhat az ember, ami megfogható, aminek látszata van.

„Budapest szépítéséért élen járt a Pesti Vigadó romjainak elszállításában, éjjeli munkában részt vállalt a Nagykörút felújításában.”

— 1945-ben szereztem a gyakorlatot: honvédelmi közmunkára jelentkeztem. A Belgrád rakparton kilencemeletes tűzfalat bontottunk. Az ablaknyílásokon átvetett kötélen másztam fel a hatodikig, odaerősítettem a bontókötelet: meghúzni, dönteni már gyerekjáték volt. Így kezdődött, a romok tetején, kapcsolatom a főváros szépítésével. Tavaly Moszkvában jártam, azért említem csak, mert azóta a pesti utcán el nem dobnék egy csikket. Ma ilyenre is jut időm figyelni, hogy ezzel is példázzam a fejlődést.

„A Fővárosi Tanács intézményeihez történő tüzelőszállításban, bár ez nem tartozott munkaköréhez, vállalta a leghosszabb, távhordású fuvarokat.”

— *„Szenet Budapestnek!”* — valahogy így nevezték harminc éve az akciót. Bányásznak jelentkeztem: hónapokig Tatabányán csilléztem. Valójában akkor lettem szállítómunkás. Néhány év múlva — a Szállítók csapatában fociztam — edzés után alig-alig fejeztük be a fürdést, újra „pályára” szólították a csapatot: *hetven vagon cukor érkezett, azonnal ki kell rakni.* Ha a vezetőm nem figyelt oda — virtus is van a világon — *ötösével-hatosával hordtam a zsákokat.* Úgy vagyok én a zsákkal, hogy amelyikből csak szedünk kifelé, egyszerre csak kiürül. *Megtölteni az odaadással, a munkával lehet, ettől legyen minél nehezebb.*

— A csapatban halfot játszottam. Góljaim bizonyítják: mindenütt kivettem részem a munkából. Most végzem a negyedik gimnáziumot. Amikor kezdtem, mondták: valami bársonyszékre pályázom. Pedig csak *önmagamat képezem, szeretnék többet tudni.* Terheket cipelni nem mindenkinek adatott meg, de aki bírja...? Ahogy a brigáddal szemügyre veszszük azt a hatvan-hetven mázsás gépet, kiszámoljuk, mint bírja a feljárópadló, rögzítjük az alátétfákkal, rákapcsoljuk a gépcsörlőt — ez a gépesítésünk maximuma, meg a pajszer, az emelő is gép —, nekifeszülünk és feltesszük a kocsira... Bársonyszék? Ha újra kéne, ugyanígy kezdeném.

„Társadalmi munkái: a gellérthegyi Békepark építésében, a lágymányosi és a X. kerületi tereprendezésben, a népligeti Úttörő domb készítésében való részvétel.”

— *Tősgyökeres pesti vagyok. Anyám is abban a házban született, amelyikben én.* A Köztársaság téren nőttem fel: leginkább ezt szeretem. Régebben egy traktorral és két vontatóval dolgoztunk vidékről szállítottuk az élelmet. Aztán három és fél tonnás gépkocsit kaptunk: a padlástereket lomtalanítottuk. Négy emelet, hét emelet: embernyúzó, piszkos munka. Mást is csinálhattunk volna, de *bennünk bíztak: az ember a bizalmat teherhordó kosárral a hátán is megszolgálhatja.*

— Nemrég a Népligetben jártam. Néztem a szánkózódombot. Négy éve szabad óráimat, nem számoltam ki soha, mennyit, ott töltöttem: hordtuk az anyagot, döngöltük, formáltuk. Néztem a csöppségeket: gyönyörűen tudnak szánkózni; végre havat is látnak. Egy-egy váratlan bukkanónál felmordulnak: mi lehet itt? Mi azt is tudjuk, mi van benne, az örömükben. *Ezért* csináltuk.

„A vállalati pártbizottság és a pártalapszervezet vezetőségének tagja. 1957 óta munkásőr, többszörös kiváló dolgozó, aranyjelvényes szocialista brigádtag. Társadalmi rendünket elkötelezetten, példamutatóan szolgálja.”

— Ügyködök, mozgok, tényekedem. Ez olyan szép. Nekem — *nélkülözhetetlen.*

Polgár Tamás

Élete városáé — aranyérem városától

CÍM HELYETT A NEVE: GOBBI

Ragyogó-derűsen sütött a nap. A kislány fogta egyetlen kincsét, egy Box fényképezőgépet. Elindult az Erzsébet-hídon. Nézte az eget, a vizet... Elkezdett kattintgatni. Megszólította egy idős férfi: „Inkább oda állj, kislányom, jobb a fényhatás!” „Köszönöm szépen” — válaszolta illedelmesen, s „oda” állt. Kattintgatott, bár a gépben nem volt film.

Gobbi Hilda volt a kislány, 14 éves korában. Azóta fényképez — ha van, ha nincs filmje...

A „képeket” elraktározza önmagába. Emberekről: mozdulataikról, örömükről, bánatukról; házakról, utcákról, fákról, napsütésről; a fővárosról, jóról, rosszról. S felhasználja, ha játszik, ha mesél, ha pöröl, ha ügyeket intéz.

A Hungária Kávéházban beszélgetünk. Ismerősök, ismeretlenek ráköszönnek, rámosolyognak.

— Budapest gyermeke vagyok — mondja. — Itt születtem, a köldökzsinórt ma sem vágták el. Ezt a várost soha nem tudnám felcserélni. Itt jártam iskolába, itt szerettem, itt játszottam... Közöm van a Dembinszky utca köveihez. Nekem emlékeznem kell.

Örül és haragszik, mert tud haragudni másokért. Tenni is. Örül, mert tud örülni mindennek — egy jó beszélgetésnek, egy sikeresen megformált szerepnek, egy elintézett ügynek, a Bajor Gizi Múzeum egy új darabjának. *Az életnek. Társadalom és színház: neki egy.*

— Hívtak a Ganz-MÁVAG-ba a 30. évfordulón. Egy csarnokban, mozdony mellett vártak a munkások. Megláttak, félreálltak. Mögöttük hatalmas fotó: *régi mozdony előtt szavalok 1945-ben.* Újpesten egy vendéglőben megkérdezték: *„Szabó néni, hogy főzi a halászlét?”* Hogyne szeretném én ezt a várost!

Mirigy, Aase anyó, Szent Johanna, Nyilas Misi, Özvegy Karnyóné, kleptomániás, arisztokrata öregasszony, titokzatos, szótlan nagymama, Szabó néni — dráma, derűs és harsány humor. Nemzeti vagy József Attila színház. Egyre megy. *Színész, szenvedélyes, vibráló, nyughatatlan ember.* Munkabírás, emberség, segítőkészség, tenniakarás — így beszélnek róla ismerősei.

— Szeretem ezt a kávéházat. A csendjét. Fényes tükreit, díszeit, barokk aranyát. A régi Budapestet idéző hangulatát. És sajnálom, hogy sok híres kávéház eltűnt a fővárosból, a Symplon, a Japán, a Bucsinszky, a Belvárosi és a Baross. Örülök, ha egy szép, új házat vagy lakónegyedet építenek... De sajnálom, hogy Óbudán annyi ódon épületet lebontottak. *Nem a múltat siratom, hanem a régiből a szépet, a jellegzeteset, a hangulatosat, az egyedit.* Mit változtatnék? Több természeti szépséggel lágyítanám a betont. Óbudán, az amphiteátrumban, antik színházat rendeznék be, ahol *Szophoklész* szellemét méltó környezetben lehetne idézni. *Több emléket állítanék múlandó művészetünknek: a színészetnek...*

Kíváncsiság, tudásvágy, a titkok felderítése — ezek is *Gobbi* mozgató rugói. Ami izgatja évtizedek óta: *hogyan tehetjük magunkat, egymást, a társadalmat, amelyben élünk, jobbá? Kommunista színész.*

Hitvallása: *teljes emberi élet. Hivatását soha nem választotta külön közéleti tevékenységétől.* Minden érdekli, ami körülötte történik: a színházban, az utcán, a házban, ahol lakik, a buszon, a közértben — *a városban, az országban, a nagyvilágban.* Nyitott szemmel jár. Észrevesz mindent. Nemcsak észrevesz: változtatni akar. Hogy szebb, érdekesebb, tartalmasabb legyen életünk. *Gobbi ember- és városszeretete: bátor, cselekvő szeretet.* Ezért nem kíméli magát soha. Régóta vállalt felelősséget hordoz.

Állja — önmaga által jelölt — helyét.

Sziklai Júlia

Pro Urbe, Pro Arte

Átadták a főváros aranyérmeit

Budapest felszabadulásának 31. évfordulója alkalmából ma délelőtt a Városházán ünnepélyesen átadták az idén adományozott Pro Urbe és Pro Arte aranyérmeket. A Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottsága kiváló munkája elismeréséül Pro Urbe aranyéremmel tüntette ki Döcher Józsefet, a FŐSPED gépszállító brigádvezetőjét és dr. Salyámosy Miklósnét, a XVIII. kerületi Steinmetz Gimnázium igazgatóját, Pro Arte aranyéremmel tüntette ki Gobbi Hilda színművésznőt.

A kitüntetéseket Kelemen Lajos, a Fővárosi Tanács elnökhelyettese adta át.

VÁROSUNK

Harmincegy esztendővel ezelőtt szabadult fel városunk, Budapest. A romokkal a pusztulást okozó szellem is eltűnt falai közül. A házak fölépültek, hamarosan visszatértek a kényszerűségből elköltözők, s az első villamosjáratok csengése jelezte, hogy élni *akar* és *fog* a város.

Ami harmincegy évvel ezelőtt történt, két nemzedéknek már csak történelem. Érdekes különlegesség a Kálvin téri krumplisvagon, az ingyenleves, a meleg hajlék kóborló gyerekeknek, a törvényhatósági vita, milyen legyen az új szabad főváros. A választ azóta mindenkinek személy szerint megadta Budapest — kevés ember van az országban, akinek az elmúlt évtizedekben ne adott volna valamit, metrót az utazónak, tantermet a diáknak, gyógyulást a betegnek, jó ízű bevásárlást a Pestre látogató vidékinek, kultúrát, élményt a színházlátogatónak, parkot a pihenni vágyónak, lakást a szülőnek, bölcsődét, óvodát a kicsiknek.

Budapest megosztotta értékeit az országgal. Ami Budapesté, az az országé, hiszen a jobb utakkal a valóságban is közelebb került a falu a városhoz. Budapest ma is idegenforgalmi élmény hazainak és külföldinek egyaránt. Budapest fogalom volt és marad, egyszeri és megismételhetetlen szépségeivel. Értékeinek gyarapítása *személy szerinti feladatunk,* nem kevésbé az, értékeinek *védelme.* S a budapestiek, akik okos gazdái városuknak, kezükkel és szívükkel mindig sokat tettek érte, Budapest nemcsak főváros, az ország természetes központja, hiszen itt él a lakosság egynegyede, itt van az ipar zöme, a kulturális intézmények több mint háromnegyed része, bevásárló, gyógyítócentrum.

A kormány éppen e sajátos helyzetből kiindulva mindig megkülönböztetett figyelemmel támogatta a város sokoldalú fejlesztését. A várospolitika célja az elmúlt évtizedekben egyértelműen az volt, hogy évről évre javuló körülmények között éljenek lakosai. A most kezdett ötéves tervünkben előreláthatóan több mint hetvenmilliárd forintot költenek fejlesztésre. A terv százezer új lakás fölépítésével számol, s ez azt jelenti, hogy 350—380 ezer ember költözik majd új, vagy jobb lakásba. Nem kevés az az összeg sem — tizenöt-tizenhat milliárd —, amit a meglevő lakóházak felújítására fordítanak majd. Felüljárók és aluljárók, új metróvonalak gyorsítják az autós és gyalogos forgalmat. Milliárdokat költenek arra, hogy tiszta legyen a város, kellemes környezetben éljünk, egészségesebb legyen a levegő, több fa árnyékolja az utcákat, parkokat, hiszen a környezet védelme az ember védelme.

Hisszük, hogy a ma valósága a harminc év múlva itt élőknek éppolyan történelmi emléke lesz, mint a mai nemzedéknek az akkori évek voltak.